รายงานผลการดำเนินโครงการ
โครงการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

โครงการการพัฒนาด้านนวัตกรรมจากทรัพยากรฐานของชุมชน
บ้านหนองอุ่ม ตำบลนาสีนวน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ผู้รับผิดชอบโครงการ:	ผศ.ดร.ยุวเรศ หลุดพา (หัวหน้าโครงการ) ผศ.ดร.ชาคร คัยนันทน์, อ.พิชิต เปลี่ยนขำ, อ.ดร.มนัสวิน จิตตานนท์, น.ส.ปนัดดา ชาลีผาย, นายรัฐกร ประทุมรุ่ง
หน่วยงาน:	คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
งบประมาณอนุมัติ:	180,000 บาท (หนึ่งแสนแปดหมื่นบาทถ้วน)
พื้นที่ดำเนินการ:	บ้านหนองอุ่ม หมู่ที่ 12 และ หมู่ที่ 23 ตำบลนาสีนวน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

โครงการการพัฒนาด้านนวัตกรรมจากทรัพยากรฐานของชุมชน บ้านหนองอุ่ม ตำบลนาสีนวน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ได้รับการสนับสนุนงบประมาณแผ่นดินประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 จำนวน 180,000 บาท ดำเนินการโดยคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ร่วมกับเทศบาลตำบลนาสีนวน และชุมชนบ้านหนองอุ่ม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพทรัพยากรฐานชุมชน
พัฒนานวัตกรรมต้นแบบจากภูมิปัญญาท้องถิ่น
และถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

ผลการดำเนินงานผ่าน 5 กิจกรรมหลัก (ครอบคลุมกระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ)
โดยใช้เครื่องมือวิศวกรสังคม ประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายตัวชี้วัดทุกด้าน
สามารถพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิต/ทรัพยากรฐานชุมชน จำนวน 1 นวัตกรรม

พัฒนานักศึกษาตามกระบวนการวิศวกรสังคม จำนวน 50 คน ส่งเสริมความสุขชุมชน (GVH) ให้เพิ่มขึ้น
และจัดทำคู่มือและบทความวิจัยถ่ายทอดองค์ความรู้
สอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ส่วนที่ 1: ส่วนนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต้องอาศัยการนำทุนทางธรรมชาติ ทุนทางสังคม วัฒนธรรม
และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าเพิ่ม บ้านหนองอุ่ม ตำบลนาสีนวน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
เป็นชุมชนที่มีทรัพยากรพื้นฐานและภูมิปัญญาหลากหลาย แต่ยังขาดการต่อยอดเชิงนวัตกรรม
โครงการนี้จึงมุ่งเน้นกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการชุมชน
การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากและคุณภาพชีวิตของประชาชนตามพันธกิจมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

1.2 ความสอดคล้องกับแผนระดับต่างๆ และ SDGs

โครงการมีความสอดคล้องอย่างครอบคลุมกับนโยบายและยุทธศาสตร์ทุกระดับ ได้แก่:

- **ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี:** ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
- **แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ:** ด้านการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี
- **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13:** หมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
- **ยุทธศาสตร์ อว.:** แพลตฟอร์มที่ 1 การพัฒนากำลังคนและสถาบันความรู้
- **พ.ร.บ. มหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 8:** ข้อ 1 (แสวงหาความจริง/ภูมิปัญญา), ข้อ 6 (ประสานความร่วมมือ), ข้อ 7 (พัฒนาเทคโนโลยีและทรัพยากร)
- **แผนยุทธศาสตร์ มรภ. เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น 20 ปี:** ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาท้องถิ่น
- **แผนปฏิบัติราชการ มรภ.มหาสารคาม ปี 2569:** ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 พันธกิจสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างสร้างสรรค์ (ตัวชี้วัดที่ 1)

- **เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs):** เป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย มีภูมิต้านทานและยั่งยืน (Sustainable Cities and Communities)
- **นโยบายศึกษาธิการจังหวัด:** เส้นทางวัฒนธรรม
- **กิจกรรมหลัก มรภ.เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น:** Program P2.2 Well-being (ประเภทโครงการพัฒนาท้องถิ่นด้านสังคมและเศรษฐกิจ)

1.3 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.3.1 เพื่อศึกษาศักยภาพทรัพยากรฐานของชุมชนบ้านหนองอุ่มและวิเคราะห์แนวทางการพัฒนานวัตกรรมชุมชน

1.3.2 เพื่อพัฒนานวัตกรรมต้นแบบจากทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน

1.3.3 เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้แนวทางการสร้างนวัตกรรมจากทรัพยากรฐานชุมชน และเสริมสร้างศักยภาพของประชาชนในการสร้างมูลค่าเพิ่มสู่การพัฒนา

1.4 กลุ่มเป้าหมาย ระยะเวลา และพื้นที่ดำเนินการ

• กลุ่มเป้าหมายรวม 105 คน ประกอบด้วย นักศึกษา 50 คน, คณาจารย์และบุคลากร 5 คน, และประชาชนในชุมชน 50 คน

• ระยะเวลาดำเนินการ: 300 วัน (เริ่มต้น 1 พฤศจิกายน 2568 ถึง 30 กันยายน 2569)

• พื้นที่ดำเนินการ: บ้านหนองอุ่ม หมู่ที่ 12 และ หมู่ที่ 23 ตำบลนาสีนวน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

• ภาคีเครือข่ายร่วมดำเนินการ: เทศบาลตำบลนาสีนวน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

1.5 ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ค่าเป้าหมาย	หน่วยนับ
จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชนได้รับการถ่ายทอดนวัตกรรม	1	หมู่บ้าน
จำนวนเครือข่ายร่วมพัฒนาระหว่างมหาวิทยาลัยกับท้องถิ่น	1	เครือข่าย

ตัวชี้วัดความสำเร็จ	ค่าเป้าหมาย	หน่วยนับ
จำนวนนวัตกรรมจากทรัพยากรฐานชุมชน / ส่งเสริมคุณภาพชีวิต	1	นวัตกรรม
จำนวนนักศึกษาที่ได้รับการพัฒนาดำเนินงานวิศวกรสังคม	50	คน
การบันทึกข้อมูลลง Big Data ราชภัฏ	100	ร้อยละ

1.6 สรุปงบประมาณและการดำเนินงาน 5 กิจกรรมหลัก

โครงการได้รับการอนุมัติงบประมาณรวม 180,000 บาท แบ่งออกเป็น 5 กิจกรรมครอบคลุมกระบวนการ ได้แก่:

กระบวนการ	รายละเอียดกิจกรรมหลัก	งบประมาณ (บาท)
ต้นน้ำ	กิจกรรมที่ 1: ฝึกอบรมเตรียมความพร้อมการดำเนินโครงการด้านบริบทพื้นที่ชุมชน	8,500
ต้นน้ำ	กิจกรรมที่ 2: ฝึกอบรมทบทวนทักษะและเครื่องมือวิศวกรสังคม (วศค.) ให้แก่นักศึกษา	54,700
ต้นน้ำ	กิจกรรมที่ 3: ฝึกอบรมด้านการสำรวจและเก็บข้อมูลภูมิปัญญาชาวบ้านและทรัพยากรฐานชุมชน	43,300
กลางน้ำ	กิจกรรมที่ 4: ฝึกอบรมทักษะการสรุปออกแบบและพัฒนานวัตกรรมต้นแบบร่วมกับชุมชน	27,600

กระบวนการ	รายละเอียดกิจกรรมหลัก	งบประมาณ (บาท)
ปลายน้ำ	กิจกรรมที่ 5: ฝึกอบรมการถ่ายทอดนวัตกรรมจากทรัพยากรฐานชุมชนร่วมกับชุมชนสู่ชุมชน	45,900
รวมงบประมาณ	**รวมงบประมาณแผ่นดินทั้งสิ้น 5 กิจกรรม**	**180,000**

ส่วนที่ 2: วิธีดำเนินการ

2.1 กลุ่มเป้าหมายและผู้เข้าร่วมโครงการ

การดำเนินงานครอบคลุมผู้เข้าร่วมโครงการตามเป้าหมายรวมทั้งสิ้น 105 คน ได้แก่ ประชาชนบ้านหนองอุ่ม 50 คน, นักศึกษา 50 คน, และคณาจารย์/บุคลากร 5 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของเป้าหมายที่กำหนดในแผนงาน

2.2 เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะทำงานใช้เครื่องมือผสมผสานในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ ได้แก่:

- แบบทดสอบก่อนและหลังการอบรม (Pre-test / Post-test) เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจด้านนวัตกรรมชุมชนและทักษะวิศวกรสังคม
- แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการต่อกิจกรรม วิทยากร และการนำไปใช้ประโยชน์
- แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน และกลุ่มอาชีพในพื้นที่
- แบบสังเกตพฤติกรรมและการมีส่วนร่วมในกระบวนการฝึกปฏิบัติการลงพื้นที่
- เวทีประชาคมสรุปผลและถอดบทเรียน (AAR - After Action Review) ร่วมกับชุมชนและภาคีเครือข่ายเทศบาลตำบลนาสีนวน

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและเกณฑ์การประเมิน

ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เช่น ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย

และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามความพึงพอใจและแบบทดสอบ และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์และการถอดบทเรียน

ส่วนที่ 3: การบูรณาการโครงการ

3.1 ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ

• ประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมโครงการ/ชุมชน:
ประชาชนบ้านหนองอุ่มเกิดการเรียนรู้แนวทางการพัฒนานวัตกรรมจากทรัพยากรในท้องถิ่น เพิ่มมูลค่าผลผลิตและลดต้นทุนวัตถุดิบ
• ประโยชน์ต่อนักศึกษา: ได้พัฒนาทักษะวิศวกรสังคม 4 ประการ (นักคิด นักสื่อสาร นักประสาน และนักสร้างสรรค์นวัตกรรม) ผ่านการปฏิบัติจริงในชุมชน
• ประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัย/หน่วยงาน: ตอบสนองพันธกิจ มรภ. เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น สร้างความร่วมมือที่เข้มแข็งกับเทศบาลตำบลนาสีนวน

3.2 การบูรณาการกับการเรียนการสอนและการวิจัย

• การบูรณาการกับการเรียนการสอน:
นำกระบวนการลงพื้นที่และกรณีศึกษาการพัฒนานวัตกรรมฐานชุมชนไปบูรณาการในรายวิชาด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจการบริหารจัดการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของประชาชน
• การบูรณาการกับการวิจัย: นำองค์ความรู้และข้อมูลจากพื้นที่ไปสังเคราะห์เป็นบทความวิจัยระดับชาติ จำนวน 1 บทความ และคู่มือการจัดทำนวัตกรรมจากทรัพยากรฐานชุมชน จำนวน 1 ชุด

3.3 แนวทางการดำเนินงานในปีงบประมาณต่อไป

1. ส่งเสริมการจดทะเบียนมาตรฐานผลิตภัณฑ์ (เช่น อย. หรือ มผช.) สำหรับนวัตกรรมต้นแบบที่ได้รับการพัฒนา
2. ขยายผลการยกระดับกลุ่มอาชีพและวิสาหกิจชุมชนบ้านหนองอุ่มสู่วิสาหกิจชุมชนต้นแบบเชิงพาณิชย์
3. พัฒนาระบบ Big Data ราชภัฏ ให้ครอบคลุมข้อมูลทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นในระดับตำบลอย่างต่อเนื่อง

ส่วนที่ 4: ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินโครงการ (CIPP Model)

1. ด้านสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation):

บริบทพื้นที่บ้านหนองอุ่มมีความพร้อมด้านทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น

แต่ขาดเทคโนโลยีและการออกแบบต่อยอด

วัตถุประสงค์โครงการจึงตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชนและสอดคล้องกับนโยบายยุทธศาสตร์ชาติและ มรภ.

2. ด้านปัจจัย (Input Evaluation):

มีความเหมาะสมทั้งด้านงบประมาณ 180,000 บาท คณะทำงาน คณาจารย์ 5 คน นักศึกษา 50 คน วิทยากร สื่อ/คู่มือ และการสนับสนุนสถานที่และเครือข่ายจากเทศบาลตำบลนาสีนวน

3. ด้านกระบวนการ (Process Evaluation):

การดำเนินกิจกรรมทั้ง 5 กิจกรรมเป็นไปตามลำดับขั้นตอน (ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ)

มีการนำเครื่องมือวิศวกรสังคมมาประยุกต์ใช้ในการสำรวจ ออกแบบ และถ่ายทอดนวัตกรรมอย่างมีส่วนร่วม

4. ด้านผลผลิต (Product Evaluation):

ได้นวัตกรรมต้นแบบจากทรัพยากรฐานชุมชน 1 นวัตกรรม, พัฒนานักศึกษาวิศวกรสังคม 50 คน, สร้างบทความวิจัย 1 เรื่อง, คู่มือ 1 ชุด, และระดับความสุขมวลรวมชุมชน (GVH) เพิ่มขึ้น บรรลุตามเป้าหมายตัวชี้วัด

ส่วนที่ 5: สรุปผลการดำเนินโครงการ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการดำเนินโครงการ

โครงการการพัฒนาด้านนวัตกรรมจากทรัพยากรฐานของชุมชน บ้านหนองอุ่ม ตำบลนาสีนวน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ประสบความสำเร็จอย่างดียิ่งในการบรรลุวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดโครงการทุกประการ ชุมชนเกิดความตระหนักและได้แนวทางการพัฒนานวัตกรรมจากทรัพยากรท้องถิ่น นักศึกษาได้รับทักษะวิศวกรสังคม เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย ราชภัฏมหาสารคาม และเทศบาลตำบลนาสีนวนอย่างเป็นรูปธรรม

5.2 ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข

• ปัจจัยความเสี่ยง/ปัญหา: ชุมชนอาจติดภารกิจการเกษตรตามฤดูกาล ทำให้ช่วงเวลาเข้าร่วมกิจกรรมบางช่วงมีข้อจำกัด

• แนวทางแก้ไข: คณะทำงานได้ประสานงานปรับปฏิทินกิจกรรมร่วมกับผู้นำชุมชนและเทศบาลตำบลนาสีนวนล่วงหน้า เพื่อให้การดำเนินงานมีความยืดหยุ่นและชุมชนเข้าร่วมได้อย่างต่อเนื่อง

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการส่งเสริมการต่อยอดนวัตกรรมต้นแบบสู่การยื่นขอรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ (อย. / มผช.) ในระยะถัดไป

2. ควรขยายผลการถ่ายทอดนวัตกรรมและกระบวนการวิศวกรสังคมไปยังหมู่บ้านข้างเคียงในตำบลนาสีนวนเพื่อสร้าง

เครือข่ายนวัตกรรมชุมชนที่เข้มแข็ง

3. ควรจัดทำระบบติดตามผลลัพธ์การเพิ่มรายได้และสุขภาวะชุมชน (SROI) ในระยะยาวอย่างต่อเนื่อง

รูปกิจกรรมโครงการ

